

Rockopera in Concert

Jesus Christ Superstar, The Wall, Tommy, Evita, Rent en Hair verenigen in één muzikale productie – ga er maar aan staan. De mensen van het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht én het creatieve team daaromheen deden het en slaagden met vlag en wimpel. AV & Entertainment Magazine bezocht de show en sprak er met onder andere Bram van Sprang (Technische Productie), Martin van der Werff (Producent/Regisseur) en lichtontwerper Mike den Ottolander.

Vijf jaar geleden bedachten majoor Jos Pommer (Dirigent), Martin van der Werff en Patrick Norman de Ridder (Regisseur en Kostuumontwerper) voor het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht het concept '.....in Concert'. Het idee: elk jaar werd een 'muziekgrootheid' uitgepikt om een concert omheen te creëren. Queen in Concert, Songfestival in Concert, The Beatles in Concert en Hollywood in Concert passeerden al de revue en in dit vijfde en voorlopig laatste deel van het concept, is het de beurt aan zes grote Rockmusicals. De muziek komt uiteraard van het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht zelf, de zang van het ensemble én special guests als Ellen ten Damme, Birgit Schuurman en Nurlaila Karim.

Hoofdrol

Technisch Producent van Rockopera in Concert is de 22-jarige Bram van Sprang, die bij de vorige editie nog als stagemanager bij het In Concert-concept betrokken was. Het regelen en communiceren bleek hem daarbij beter te liggen dan het 'stagemanager zijn' en dus besloot Van Sprang vorig jaar de hand in eigen boezem te steken: "Ik heb toen aangegeven dat ik dit jaar wel weer meewilde, maar dan in een ander soort functie, niet als stagemanager. Nu heeft Hennie Swithal die functie. Dat is wel grappig, want twee jaar

geleden doceerde hij me nog op de Hogeschool voor de Kunsten." De voorbereidingen voor Rockopera in Concert begonnen feitelijk al zo'n jaar geleden. Het tempo bij de voorproductie ligt volgens Van Sprang sowieso wat lager dan bij een doorsnee theaterproductie: "Dat heeft met name te maken met het feit dat het orkest in deze productie de hoofdrol speelt en dat het ook nog het Orkest van de Luchtmacht is. Het is echt de Koninklijke Luchtmacht die het Orkest presenteert en het Orkest presenteert op haar beurt een muziekprogramma. Dat betekent dat je tijdens de voorproductie rekening moet houden met de inkoop- en beleidsregels van de organisatie en die zijn nu eenmaal anders dan in andere, commerciële bedrijven. Daarom duren trajecten vaak ook langer dan we normaal gesproken gewend zijn.

Vertaling

Opvallend aan de producties rondom het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht is de tweedeling in het productieteam. Aan de ene kant heb je het orkest en de stafleden van de luchtmacht en aan de andere kant heb je heel veel freelancers. Van Sprang: "Er moet bij deze productie eigenlijk een vertaalslag gemaakt worden van de theaterwereld naar hoe processen in de militaire wereld werken. De Koninklijke Luchtmacht

is nu eenmaal geen productiebedrijf. Wij zijn de externen die hen adviseren op dit gebied en daarbij krijgen we de nodige bewegingsvrijheid, maar dan wel binnen een afgekaderd gebied. Het is de kunst om de vertaling te maken van een organisatie die er niet voor bedoeld is om theater te maken, naar een organisatie die daar wel voor bedoeld is. De manier waarop ingekocht wordt, is bijvoorbeeld compleet anders. Defensie heeft daar een intern orgaan voor en er is dus niemand die op eigen houtje spullen koopt. Dat gaat allemaal via dat orgaan. Wij mogen informatie aanleveren, maar dat kantoor moet het uiteindelijk aanschaffen. Op zich een goed systeem, maar het kan ook wel eens vertragend werken. Je moet daarom vroeg beginnen dingen te maken."

Samenvallen

Het productieproces is volgens Van Sprang vrij soepel verlopen: "Je werkt met zijn allen naar een piekmoment toe, vlak voor de première. Ik bereid het zelf wel altijd zo voor dat het de laatste maanden vooral een kwestie van afvinken is. Er zijn altijd bepaalde markers waarvan je weet: 'nu moeten beslissingen genomen gaan worden'. Het moest bijvoorbeeld ook in twee trailers gaan passen. Het zijn twee custom made trailers, die Defensie zelf heeft ontwikkeld. Ze zijn geïsoleerd, vocht en warmte kunnen gereguleerd worden en er zitten twee vloeren in. De kisten zijn er op aangepast, maar dat zijn wel dingen waar je tijdens het hele proces rekening mee moet houden. Al met al werk je naar het punt toe waarop alles gaat samenvallen, dat is de truc van technische productie."

Vrijheid

Ook Martin van der Werff benadrukt de andere manier van werken: "Feitelijk werkt het zo: wij praten met de inkoper van Defensie en die gaat dan met leveranciers praten die kunnen leveren wat wij graag zouden willen hebben. Heel voorzichtig hebben we door

De bijdrage van Vorm & Decor

Vorm & Decor heeft in opdracht van het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht zorg gedragen voor het decor voor Rockopera in Concert.

"Deze set is gebaseerd op het reeds bestaande decor dat vorig seizoen ook door ons is geproduceerd", vertelt Martin Determann.

"De basis is gelijk gebleven daar dit een beproefde opstelling is van het orkest, snel te bouwen is en door een aparte transportkar-indeling ook goed is te transporteren. Het is echter wel aangepast aan de nieuwe wensen van het creatieve team. Zo is een lift in de loopbrug toegevoegd. Het geheel is opnieuw gedecoreerd en voorzien van balletvinyl. Samen met een nieuwe opzet voor de dirigent, heeft het een volledig andere uitstraling gekregen. De totstandkoming van deze opzet komt voort uit meerdere gesprekken met het creatieve team, maar ook door de inzet van Bram van Sprang. Hij is voor deze voorstelling, maar ook voor 'Hollywood in Concert', wat de vorige show was, technisch verantwoordelijk. Vanuit de ervaring die we met het orkest hebben, inmiddels hebben we al aan vier van hun meegewerkt, is het ons weer gelukt om in gezamenlijkheid, ondanks het zeer korte tijdsbestek, het plan te vertalen en te komen tot een geslaagd eindresultaat."

de jaren heen wel alvast "voorgesprekken" gehad met leveranciers, want zo werkt het natuurlijk in de praktijk. Het uitvoeren van een creatief concept is een tweegesprek met de leverancier, waarin je op ideeën en mogelijkheden komt. Een inkoper gaat nou eenmaal niet een artistiek gesprek houden met iemand van een lichtbedrijf." Bovendien heeft het volgens de regisseur ook voordelen: "Je werkt hier niet met een commerciële opdrachtgever in de zin dat aan het einde van de tour bepaalde winstdoelstellingen gehaald moeten worden. Het orkest en deze tour hebben namelijk met name een publieke functie. Je kunt grotere dingen doen en krijgt ook echt wel de vrijheid en het vertrouwen van de organisatie om dingen te maken op de manier die ons het beste lijkt."

Rocksetting

Bij het maken van de plannen voor Rockopera in Concert zat het creatieve team volgens Van der Werff al snel op één lijn: "Patrick, ik en Jos Pommer bedenken eigenlijk het concept. Daarna gaan we de muzikale zaken uitzetten en komt lichtontwerper Mike den Ottolander erbij. Het licht is heel belangrijk in deze voorstelling. We hebben geen props en dergelijke, maar het licht maakt echt het plaatje. Als laatste komt Patrick Kiens (choreografie) erbij. Dat is eigenlijk het team waarmee we het al vijf jaar doen. Dat werkt goed, want je weet precies wat je aan elkaar hebt. Jos Pommer, die vanuit de organisatie werkt, vertrouwt

ons in wat wij hier maken en op die basis werken we dus met elkaar." Omdat besloten werd met rockmusicals te gaan werken, had Van der Werff al snel het idee dat er dan ook een 'rocksetting' gecreëerd moest worden: "Ik wilde heel graag met LED gaan werken. Eigenlijk zou je het zo in Ahoy' kunnen plaatsen en dan heb je nog steeds een volwaardig beeld. Het zou wat groter moeten natuurlijk, maar het plaatje zou er niet misstaan. Mike den Ottolander was eerst niet zo'n voorstander van LED, maar ook hij was uiteindelijk overtuigd."

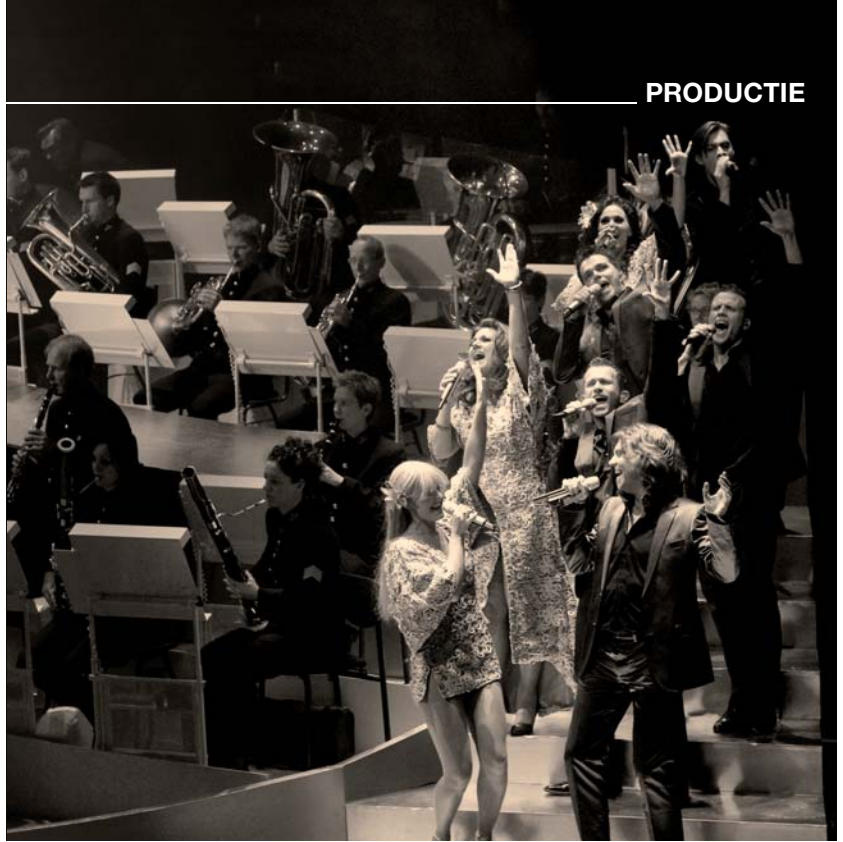
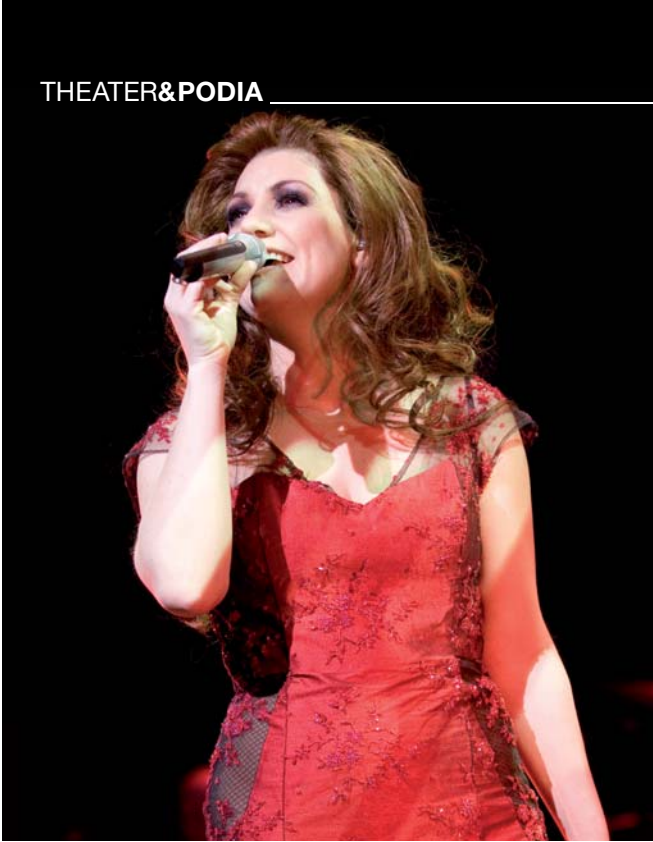
Asymmetrisch

Volgens Mike den Ottolander (lid van het lichtontwerperscollectief 'Geldof Verhaart & den Ottolander') kon de basis voor dit project eigenlijk niet beter zijn: "Het is de vijfde show die wij met dit team voor het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht maken. We dagen elkaar uit, inspireren elkaar en hebben allemaal eenzelfde vorm van perfectionisme. Daarbij doen Martin en ik ook nog wel eens grote evenementen samen, dus we kennen elkaar uitstekend." Zoals Van der Werff ook al vertelde, is het de eerste keer dat in deze productiereeks gebruik gemaakt wordt van LED schermen. Den Ottolander: "Ik ben daar zelf eigenlijk nooit zo'n fan van geweest, omdat het in mijn ogen kan gebeuren dat je de artiest 'kwijtraakt', wanneer je als publiek 'televisie gaat kijken'. Persoonlijk heb ik daar namelijk last van bij grote concerten. Ook wilde ik hoe

dan ook niet met één groot scherm werken, omdat ik de toepassingen daarvan simpelweg niet interessant vind." Uiteindelijk werd in Rentall een goede partner gevonden, die betaalbare LED schermen van 1 x 1 meter kon leveren. "We hebben bewust gekozen voor schermen met een lage resolutie, met name ook om dat televisie kijken te voorkomen. Ik heb een ontwerp gemaakt voor de ophanging van de LED schermen, die asymmetrisch en verspreid over vier trekken hangen. Op die manier kan er ook nog mee gechangeerd worden. De manier waarop de schermen hangen, past goed bij het idee dat ik over het licht had voor deze show. Het dak hangt vrij asymmetrisch en dat komt voort uit het decor, dat ook asymmetrisch is. De buitenkanten worden dan weer op een symmetrische manier omlijnd met spots in extenders en ladders."

Meegaan in dynamiek

Om een goed beeld te krijgen van wat gemaakt ging worden, heeft Den Ottolander eerst enkele luistersessies gehouden met Martin van der Werff. Hierdoor ontstond een duidelijk beeld. De show bestaat uit zes blokken van elk een rockopera. Sommige blokken hebben qua muziek en verhaallijn een overlap, die Van der Werff en Norman de Ridder ook duidelijk terug wilden zien in het beeld. Den Ottolander: "We hebben per nummer bekeken wat de mogelijkheden met LED zouden kunnen zijn. We hielden daarbij in ons achterhoofd dat het geen demonstratie van een LED scherm

moest worden. Bij een orkest als dit moet je met het licht meegaan in de dynamiek van de muziek. Grote overgangen in tempo moet je visualiseren. Daarbij vind ik dat licht en video één geheel moeten vormen." Het orkest speelt zo'n 44 nummers tijdens de show. Het was dus een behoorlijke uitdaging bij elk nummer in licht en beeld goed de toon te zetten en een afwisselend beeld te creëren: "We hebben videocontent gebruikt waarvan wij vonden dat het bij de muziek of bij het verhaal van de betreffende rockopera past. Sommige content hebben we op internet gekocht, maar we hebben ook delen speciaal voor de show laten maken."

Doseren

"Toen duidelijk was wat we met LED wilden gaan doen, ben ik met Marcel Broeders (operator en steun en toeverlaat) begonnen om de show met behulp van de werkopnames van het orkest te programmeren", gaat Den Ottolander verder. "Eerst een aantal dagen via WYSIWYG om de LED en het licht goed samen te krijgen, hebben we vervolgens de complete licht- en LED set in een loods ingehangen, om daar vervolgens nog een aantal dagen verder te programmeren. Uiteindelijk hebben we in een theater nog drie dagen (met decor, orkest en cast) gemonteerd. We draaien licht en video vanaf een GrandMA. De video's zitten in een aparte cuelist, die automatisch met de lichtcues meeloopt." Zoals gezegd wilde Den Ottolander vooral

met de dynamiek van de muziek meegaan: "De spots in de extenders en ladders en vooral de CS2-en waren prettig gereedschap om de accenten mee te zetten. De washes waren dan weer fijn om de gevoelige overgangen in kleur en intensiteit te maken. De spots boven de cast heb ik vaak simpelweg wit of pastel gehouden, al dan niet met een gobo. Ik vind het namelijk ook belangrijk dat de vele kostuums die tijdens de show voorbij komen goed tot hun recht komen. Uiteindelijk hebben we bij een aantal nummers zelfs dynamische cue's weggegooid, omdat bleek dat er al voldoende dynamiek uit de video kwam. Door het licht werd het simpelweg teveel. Doseren, dat is waar het wat mij betreft om gaat in de combinatie van licht en LED."

Trots

Op de vraag welk gevoel overheerst rondom Rockopera in Concert, is Martin van der Werff duidelijk: "Dat is namelijk trots. Trots omdat we het voor elkaar krijgen zo'n productie neer te zetten met een organisatie die daar feitelijk helemaal niet op is ingericht én omdat we het ook nog eens met een betrekkelijk kleine groep doen. Patrick regisseert én ontwerpt de kostuums, ik produceer én regisseer en ook een deel van het videoverhaal hebben we zelf gedaan. Toch hebben we samen met het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht een volwaardige show neergezet, die zich absoluut kan meten met andere producties die door het land reizen."